

Ceglédi Kossuth Lajos Gimnázium

11. évfolyam

„Félremagyarázott és elhallgatott igazság! Egy aljas kor aljas titkai”

ORSZÁGOS PÁLYÁZAT

Motyovszki Sára

Albertirsa

2016

A megbélyegezettek

Magyarországnak a XX. század során több igazságtalan, méltánytalan sérelmet kellett elszenvednie. Ma még van lehetőségünk arra, hogy a szemtanúkat, az eseményeket közvetlenül átélőket szóra bírjuk, megpróbáljuk felderíteni minél több forrásból a nem is olyan régmúlt történéseit, hiszen ezek az emberek még köztünk élnek. Kötelességünk felkutatni az áldozatokat, meghallgatni végre beszámolóikat a fájdalmas múlttól.

A történelmi háttér

Az 1944-ben hatalomra kerülő kormány, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kihirdette a földreformrendeletet 1945. március 17-én. Az intézkedésben a kormány elrendelte, hogy az egykori nyilasok, szélsőjobboldali vezetők, a háborús bűnösök földjeit el kell venni és az 1000 holdnál nagyobb birtokok, valamint az ipari, kereskedelmi és banktőke földbirtokait is ki kell sajátítani. Az úri birtokosok 100, a paraszti birtokosok 200, az ellenállásban résztvevő birtokosok 300 és az egyházak birtokok szerint 100-100 hold földet tarthattak meg.

A földosztás végrehajtása gyökerestől megváltoztatta a magyar mezőgazdaságot. A földet igénylő emberek száma olyan nagy volt, hogy a kiosztható területek nagysága kevésnek bizonyult, így az 1000 hold alatti birtokokat is szétosztották. A szétosztható földterület 5,6 millió hold volt. A kisajátított földek egy részén állami gazdaságokat hoztak létre, a maradék 3,2 millió hold területet 5 holdas parcellák formájában osztották szét 642 ezer igénylőnek. A mezőgazdaságban élők többsége haszonélvezője volt a reformnak. Ugyanakkor a kapott területek lényegesen kis méretűek voltak, sokszor önfenntartásra sem voltak elegendőek.

A kommunista hatalomátvétel után megkezdődött az ország átszervezése szovjet minta alapján. Mind a közigazgatás, az új alkotmány, és mind a gazdaság terén több újítást végeztek. Rákosi Mátyás és kormánya céljának az iparosítást tette, legfőképpen a nehézipar fejlesztését, valamint a magyar mezőgazdaság kollektivizálását, azaz a magántulajdonban álló birtokok és javak állami tulajdonba vételét. A fejlesztés és a szovjet iparhoz való felzárkózás érdekében állami beruházásokat fektettek főleg az alapanyaggyártásba (kohászat, vegyipar) és a gépgyártásba. Ahogy Gerő Ernő mondta, Magyarországot „a vas és acél országává” kell tenni.

Az iparfejlesztés követelményeit ötéves tervekben fogalmazták meg. Az első öt éves tervben (1950-1954) Rákosi bejelentette a mezőgazdaság tényleges kollektivizálását, és a folyamat felgyorsítását. Ám a termelészövetkezetek, az ún. TSZ-ek szervezése lassú folyamat volt, hiszen a parasztság érthető módon ragaszkodott saját földbirtokához.

A magántulajdon elvételére számos kényszerítő eszközt alakítottak ki. Az egyik legjellemzőbb a gazdaságok adóterhének fokozatos emelése volt. Az egy terület után fizetendő adó a korszakban megháromszorozódott. Az ennél súlyosabb terhet jelentő beszolgáltatási rendszer is kényszerítette a gazdákat a belépésre. A beadások során a megtermelt termékek egy részét az államnak kellett adni, így az ország szükségleteit nagy részben ez a folyamat fedezte. A beadott termékekért járó fizetés az idő előrehaladtával egyre csökkent. Ez főleg az 5 holdnál nagyobb földdel rendelkező gazdák terhe volt. Súlyos volt még a tagosítás is, amiben megfogalmazták, hogy a parcellákat, a nagyüzemi termelés érdekében, és a szövetkezeti földek között fekvő magántulajdonban lévő területeket egyesíteni kell. Így a birtokok cseréjére törekedtek. Az állam a megszerzett jó minőségű, bő terméshozamú föld helyett a gazdáknak szándékosan rossz minőségű területeket adott.

De a 25 holdnál nagyobb területeken gazdálkodó parasztokat nem törték meg annyira a növekvő adók és terhek. Azért, hogy „jobb belátásra” bírják a módosabb gazdákat, erőszakkal, durva bánásmóddal és esetleges internálással büntették őket. Több „akciót” is indítottak ellenük; elvették földjeiket és a hozzájuk tartozó berendezéseiket, osztályidegeneknek nyilvánították, kulákoknak nevezték őket és nagymértékű diszkriminációt tapasztaltak meg.

A kuláküldözésekről

Az állam tönkretette a szerinte „nem megbízható” embereket. A kommunizmus ellenségévé vált a nagygazda, akinek 25 holdnál nagyobb gazdasággal rendelkezett, és akinek 350 korona jövedelme volt, például az értelmiségieknek vagy a kereskedőknek. Az, hogy milyen korosztályhoz, nemhez, tartozott az illető, nem számított, sőt az egészségi állapot sem adott okot a kivételezéshez. Sokféle módon próbálták megsemmisíteni az osztályidegeneket.

A rosszabb minőségű földterülettel (például homok, szikes föld) rendelkező családoknak is kijárt az ellenőrzésekből. Különböző időközönként néhány ÁVH-s

meglátogatta az érintett családokat, átkutatták a házat, az élelmiszereket, és esetleg egy-egy családtagot vallasra is vihettek. Arról, hogy mi történt a vallasokon, nem beszéltek és nem is beszélhettek, de a testükön ejtett sebesülések mindent elárultak.

A kuláknak nyilvánított személyek igazolványába bekerült a „K” betű, de a családba tartozó iskolás gyermekek sem mentesültek a megbélyegzéstől. Az iskolai naplóban a neveik mellett fel kellett tüntetni „származásuk” jelét, mely befolyásolta tanulmányaikat, pályaválasztásukat, egész jövőjüket.

Ilyen sorssal küzdött és küzd Szabó Bertalanné, született Bán Márta is, aki ma is Cegléden él. Így írt emlékeiről:

„A családban öten éltünk. Hárman voltunk testvérek, bátyám tíz, nővérem nyolc évvel volt idősebb nálam. Szüleim és mi földműveléssel foglalkoztunk a házunk körül. Ott éltünk a tanyán, ott dolgoztunk, mivel a „K” betű miatt nem volt a testvéreimnek sem dolgozni sehol. Közösén éltük át a félelmes éjszakákat, mikor viszik be apánkat újabb vallasokra. Különböző időközönként kb. kettő ÁVH-s jött apánkért. Gorombák, agresszívek voltak. Három közeli szomszédunk volt. Motollai István feleségével ketten, Szabó László családja öt gyermekkel, Fehér Géza három gyermekkel éltek. Az volt a szerencsém, hogy voltak játszótársaim. Egyik szomszéd néni hetenként összefogva kerékpárral elvitt bennünket moziba, ami tíz kilométerre volt. Nővérem, bátyám szórakozni szeretett volna már, anyám ritkán elkísérte nővéremet a bálba, de titokban, meg ne tudják. Volt a városközpontban egy bizonyos kirakat, ahol azokat az elkobzott élelmeket tartották, amit találtak, névvel feltüntetve, vagy hogy hol szórakoztak, mindent titokban kellett csinálni. Mivel nagyon sok volt az adóhátralékunk, nem ehattunk bármit, mert nem tudtuk, mikor jelennek meg és néznek szét a spejzben, mit eszünk. Mikor jött a változás, rengeteg adót elengedtek. Kezdünk tervezgetni, bátyámmal elmentünk aratni, gyermek voltam még, markot szedtem. A keresetből szőlőt telepítettünk. Közben eljött a TSZ- tagság. Agitáltak bennünket lépünk be, a falut vezető polgármester is bocsánatot kértek a történekekért, ha belépünk én is munkába léphetek, de a „K” betűs múlt megvolt. Mivel nagy nehezen tagok lettünk, elvették a földünket, és a szép szőlőnket is, amit kiszántottak nagy bánatunkra. Az elvett földért kaptunk aranykorona értékében messze tőlünk más területet. Anyánk volt a legnagyobb vesztes, hiszen a sok izgalom a bánat okozta korai halálát, ötven évesen meghalt. Apám a tsz-ben kevés munkaegységért dolgozott, igen kevés bevétel volt. Én továbbra is tanulás és végzettség nélkül tudtam

betanítottként dolgozni, hála a múltnak mit nem felejték soha.”

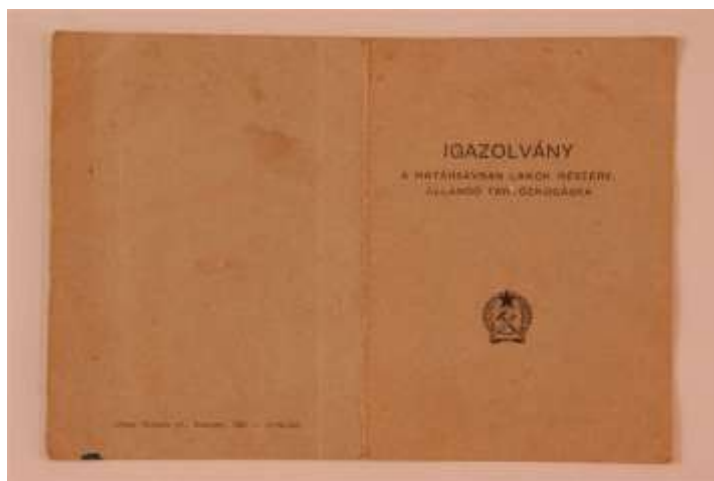
A családban öten éltünk három voltunk testvérek
bátyán tíz, nővéren nyolc ével volt idősebb nálam
Szüleim és mi gyerekek földműveléssel foglalkoztunk
a házuunk körül. Ott éltünk a tanyán ott dolgoz-
tunk, mivel "K" betű miatt nem volt testvéreimnek
sem dolgozni szabad. Közösen éltük át a félreles
éjszakákat mikor visszik be apánkat újabb valla
tárcsára. Különböző időközönként felkeltő ÁVH jött
apánként gonorbák, agresszívok voltak. Három köze-
li szomszédunk volt, Matolai István feleségével ketten,
Szabo László családja öt gyermekkel, Fehér Géza három
gyermekkel. Az volt a szerencsém, hogy voltak játszótársaim.
Egyik szomszéd néni heterként ömefogva hárek-
párral elvitt bennünket mezőre ami tíz kilométerre
volt. Nővérem, bátyám szórakozni szeretett volna mármint
ittkán elkísérte nővéremet a bálba de titokban, meg
ne tudják. Volt a város központjában egy bizonyos ki-
szárat ahol azokat az elkobzott élelmiszereket tartották
amit találtak mivel fatünetre, vagy hogy hol szórakoztak
mindent titokban kellett csinálni. Mivel nagyon sok volt
az adó hátralékunk nem ehetünk. bennük mert nem tud-
tuk mikor jelennek meg és nézünk le szét a szeszben
mit eszünk. Mikor eljött a váltás segített adót elen-
gették. Kérdtünk tervezetű, bátyámmal elmentünk azóta
gyermek voltam négy, markát szedtem. A keresetből szőlőt
telepítettünk. Közben eljött a ~~sz. T.SZ.~~ T.SZ. tagság ajgítáltak
bennünket lépniük, a falu vezető polgármester is becsma-
tot kérték a történetekért, ha belépünk én is munkában

liphettek, de a "K" betűs mult meg volt. Mivel nagy
nehézsen tagok lették elvették földünket, és a vészi
szőlőnk is amit kiszíntottak nagy bánatomra.
Az elvett földért kaptunk 150 aranykorona értékben
mésze tölték, Anyánk volt a legnagyobb vesztés, hiszen
a sok izgalom a bánat okozta korai halálát, ötven
évesen meghalt. Apán a tuz-ban kevés munkaszerzését
dologozott igen kevés bevétel volt és továbbra is tanu-
lás és vizsgátság nélkül csak néhány tudtan betanított
ként dolgozni, hála a multnak mit nem felejték soha.

1. Szül. Bán Márta kézzel írott emlékirata

Kitelepítések

Nemcsak a fent említett terheket kellett elviselniük a kuláknak bélyegzett gazdáknak. Súlyosabb esetben kitelepítés is várt rájuk. De az sem számított, hogy valóban nagygazdát visznek-e el, vagy csak olyan családot, akinek a házára és birtokára szemet vetett valaki, vagy hogy téves címről vitték-e el az embereket.

2. A határsávban lakók részére kiállított igazolvány

A kitelepített családok és egyének élete megváltozott, többé nem volt magántulajdonuk, csupán néhány tárgy, amit a nagy felfordulásban magukkal tudtak vinni. Legfőbbképpen az ország déli, délnyugati határvidékéről, a Jugoszláviával határos megyékből vittek el embereket.

Az internálás legtöbbször ugyanúgy zajlott. Hajnalban egy autó állt meg a ház előtt, az ellenségesen viselkedő rendőrök osztályidegennek nyilvánították a családot, és 2 óra haladékot kaptak, hogy összepakolják a számukra legfontosabb tárgyakat, majd a kocsiba ültették, és minél hamarabb vasútra rakták őket. A marhavagonok nem rendelkeztek

ablakkal és túlszűfoltak voltak. A kulákdeportálás legfőbb úti célja a kelet magyarországi Hortobágy lett, ahol az idő előrehaladtával több tábor is létesült, ahogy egyre több „telepes” család érkezett. A pusztán felépített barakkok és istállók hamarosan elérték kapacitásuk maximumát, a 40-50 főre tervezett házakban sokkal többen zsúfolódtak össze. Az élet a munkáról szólt, 12 éves kortól kötelező volt mindenkinek dolgoznia. A gyerekek főleg vizet hordtak, de később már például a felnőttekkel a földeken szedhették a gyapotot.

Anyai nagymamám, és családja a deportálások során kerültek el eredeti lakhelyükről, Katymárról a Jugoszláv határ mentétől. Több mint 2 évet kellett elszenvedniük kezdetben egy 2 hónapos csecsemővel, betegségekkel, büntetésekkel. Visszaemlékezni a családból ma már csak ketten tudnak. Fehérvári Katalin és nagymamám, Micskó Anna.

3. Micskó Ferenc feleségével és a kis Katalin

Kati, aki akkor már nagyobbacska lány volt, jobban vissza tud emlékezni a velük történetekre, mint nagymamám, akit öt évesen hurcoltak el. Ezért őt látogattam meg és tettem fel kérdéseimet a régmúlt időkkel kapcsolatosan.

„Ti is kuláknak lettetek nyilvánítva? Mivel foglalkoztak a szülők? Milyen volt a ház és a birtok?”

„Anyu háztartásbeli, apa földműves, szakmája hentes és mészáros.

A földeken dohányt termeltünk. Nem tudnám megmondani mekkora a birtok. Amikor mentünk ki a földekre, a jugoszláv határtól 3 km-re voltunk. 5 hektár biztos volt.

Nem tudjuk, hogy vették-e a földet, nem kérdeztük sosem. Négy szobás házunk volt, hosszú ház volt...”

„*Voltak jószágaitok?*”

„Voltak, ló, tehén is, disznónk is volt.”

„*Felvetült az, hogy talán nem is titeket kellett vinni?*”

„Igen, a szomszédunkat kellett volna. Azok voltak kulákok, mi csak földművesek voltunk. Nekik volt két lányuk (még az úgy eszemben van, azt mondtam, hogy ha egyszer nekem lányom lesz, az Antónia lesz, mert az egyiket úgy hívták).

Ők idősebbek voltak, gazdagabbak voltak.

...Vagy tévedtek. Nem tudhatjuk, nem bizonyíthatjuk. Mert mindenhol hoztak embereket, szerintem nagyon sok tévedés is történt. ...A Ferit nem is akarták elvinni.

...Mi voltunk a legszigorúbbak, mások jobban járhattak el, mi voltunk internáltak. Mert ott nem mindenki volt internált, csak kitelepített.”

„*Mikor vittek el titeket?*”

„Én voltam 12, 39-ben születtem. Apa 44, a mama 34 volt. 51-ben vittek el, a Feri akkor volt 2 hetes. Szeptember elején vittek el minket. Éjszaka fél 1 vagy fél kettőkor jöttek, aludtunk.”

4. Rendőrök Ebesről

„*Hogyan éltétek meg az elhurcolást? Milyenek voltak a körülmények?*”

„Gorombák voltak, és két óra hosszát adtak, hogy összepakoljunk, egy perccel többet nem. Még az volt a szerencsénk, hogy dunnákat vittünk, de én félcipőben mentem, ami végül a két év alatt teljesen tönkrement...A legfontosabb ruhaneműket vittük.”

„*Hányan jöttek?*”

„Hárman voltak, egy meg kint volt a kocsiban... Egyenként vittek el. Külön vittek el mindenkit... Vagonba raktak be, de hogy hol azt már nem tudom... Sötét volt nem tudjuk, hogy hol. Marhavagonokba pakoltak be, a földön feküdtünk...”

„Meséld az utazásról, mikor indult a vonat?”

„...Még az éjszaka. Megálltunk több helyen, máshol is pakoltak be, biztos. Csak így gondoltuk, ajtót, semmit nem nyitottak ki az égvilágon. Nagy kiáltások voltak: Gyorsabban, gyorsabban!”. És akkor ugye attól féltünk, hogy Szibériába visznek, mert nem tudtuk, azt se tudtuk, hogy hova visznek... Volt a vagonban egy hat gyerekes apa, aki ezt a rendszert istenítette, még azt is elvitték...”

„Milyen volt, amikor végre megérkeztetek?”

„Végül megtudtuk, a hangoskodásból, kinyitották az ajtót, végül még akkor sem tudtuk még, hogy hol vagyunk, voltak ott ilyen idős bácsik és kérdezték apánktól, hogy nem e kell cigaretta, és akkor a rendőrnek mondta, hogy adhat-e, és a rendőr mondta „Jó, nem nézek oda...”... És akkor kérdezte apánk tőle, hogy hol vagyunk. Akkor mondta: Ebesen. De még akkor sem tudtuk, hogy most ott maradunk, vagy megyünk tovább. De végül aztán jöttek a lovas kocsik és arra lettünk pakolva fel. Így lettünk szortírozva...”

5.Birkahodály Ebesen

„Mi alapján osztottak el titeket? Milyen körülmények közé kerültetek?”

„Ők tudták azt, hogy kik hova kerüljenek. Először zsúfoltan voltunk, szalmát raktak le és ott aludtunk. (Mama: ott lettem tetves...)... Nagyon borzasztó volt, azok az alacsony ólak, és millió egyen! Barakkokat építettek, barakkok voltak ahol emeletes ágyakat raktak. Volt bent sporhet is, mert volt, aki azt hozott... Volt, akinek több ruhája volt... Képzeljétek el, amikor hideg volt, se fűtés se semmi, koszosak voltunk, hideg vízben mosakodtunk. Mindenki egy szobában volt. Vagyis egy ólban, én úgy emlékszem, hogy ott lovakat tartottak...”

„Tudtatok tisztálkodni?”

„Egy lavórban mosakodtunk. A WC az udvar... Az elején nem volt...”

„Volt-e mit enni?”

„Reggel feketekenyér, feketekávé. Ebédre káposztaleves.”

„Ezeket ki főzte?”

„A közölünk valók. Kiválasztották őket. Az elején össze kellett adni, hogy kinek mi volt... Az első hónapok azok borzasztóak voltak...”

„Hogyan és hol kellett dolgoznotok?”

„A földeken... Mindenkinek ki volt adva.”

„Kik dolgoztak? Csak a férfiak?”

„Öregek, mindenki. 12 éven aluliak nem dolgozhattak. De aki már a 12-öt betöltötte az már hordhatta a vizet.”

„Mama, hallottam, hogy ott meg is betegedtél. Ez mikor történt? Milyen betegséget kaptál el?”

„Fél évet voltam ott és akkor vérhasba estem és kiadtak engem.”

„Próbáltak segíteni? Értésítették a rokonokat vagy az orvost?”

„Mama: Igen, a Gyuri bácsit, de majdnem meghaltam...”

„Kati: Ott az volt az egy szerencsénk, hogy az orvos – bár nagyon kutya volt az orvos is- de azt mondta anyámnak, hogy ha tud szerezni valakitől, akkor hozzon rumot. Mert akkor lehet, hogy megmenti a gyereket... Végül az egyik rendőr hozott be rumot, így maradt meg. ...Levél lett írva, és így jöttek érte. Ha nem jöttek volna érte, akkor nem tudjuk hova vitték volna, valami intézetbe. Mert nem volt semmi papírunk semmi, elvettek tőlünk mindent. Amikor szabadultunk akkor sem kaptunk semmilyen papírt, azon felül, hogy az iskolát elvégeztük. És 300 Ft-ot kaptunk fejenként, ez volt az egész.”

„Hogy tanultatok? Hiszen ti még gyerekek voltatok, iskolába kellett volna járni, volt rá lehetőség?”

„Szintén ki volt telepítve egy tanár. De se könyv se semmi. De nem nagyon mentünk, mert mentünk lopni, olyan éhesen voltunk, állandóan. Nem a táboron belül. Kiszöktünk.”

6. Gyapotszedés Ebes környékén

„A szökésekért nem járt verés?”

„De, verés az igen. Büntetés volt, mert mi gyerekek mentünk lopni. Amit tudtunk, loptunk. Éhesek voltunk. Krumplit loptunk, a zöld gyümölcsöt ettük.”

„Elmondták-e, hogy miért vittek el titeket?”

„Családok nem tudták, miért vannak ott. Nekünk azt mondták, hogy nem vagyunk a rendszernek megbízhatóak. Csak egy gyerek, hogy lehet a rendszernek nem megbízható...?”

„Meséltétek, hogy a papának volt egy külön útja a kitelepítés alatt... Elkerült a családtól egy időre.”

„Azt hiszem 6 hónapig volt el. Utána visszajött, de nem kellett neki visszajönnie, azt mondták neki, hogyha belép a kapun, utána többet nem jön ki. De ő visszajött a családhhoz...”

„Miért kellett elmennie?”

„Elküldték külön Ercsire a cukorgyárba, mert valaki a táborban kevesellte a kenyeret, és a papa azt mondta, hogy „Szólj Rákosinak, az majd ad nagyobbat!”, és akkor beköpték őt. ... A bíróság ítélte el őt, és amikor letöltötte, akkor szabadulhatott... Igazság szerint én azt mondom, hogy én még most sem szívesen beszélek erről... Nem szabadott erről beszélni a rendszerváltásig...”

„Milyen volt a szabadulás? Hazamehettetek Katymárra?”

„A mama irsai volt... 300 Ft-ot kaptunk fejenként. Mindenki annyit kapott. Közben a Feri 3 éves volt, amikor szabadultunk, és jöttünk a papához Irsára, mert oda nem mehettünk vissza.

... Amikor visszajöttünk... Erről olyan tabu volt. A hatodikot, hetediket kellett volna elvégezni se könyvem se semmim nem volt, és adtak egy papírt, hogy elvégeztük, amikor mentem a 8.-ba olyan hülye voltam, az a két év hiányzott, a tanárnő mondta mindig, hogy nem tanultam nem tanultam... Nem mondhattam, hogy hol voltam, ez nekünk meg volt tiltva...”

„Hogyan rendeződött a további életek?”

„A papa elment a vasúthoz váltókezelőnek. A mama maradt háztartásbeli.”

„Tudom, hogy régóta beteg vagy, van ennek köze a kitelepítéshez?”

„Én szenvedtem a legtöbbet. Csípőficamos voltam és nekem azokat a vödröket, kannákat hordanom kellett, és megfáztam. Soha nem felejttem el, amikor az orvoshoz mentem egyszer vizsgálatra... Azt kérdezte a doktornő, hogy mondja már meg, hogy hol fázott meg ennyire... ?

Megkérdeztem az orvost, amikor a Feri meghalt, hogy mitől... Azt mondta, hogy kiskorában nagyon megfázhatott...

Mert augusztusban vittek el, és képzeljétek el utána... Az a hideg. Jött a tél, se fűtés, se semmi... A fát úgy lopták... Borzasztó... Azt nem lehet elmondani, amit mi ott átéltünk.”

„Tudom, hogy nem beszélhettek erről az egészről, el sem ismerték, hogy ilyen dolgok történtek Magyarországon. Mikor változott helyzet?”

„1990-ben. Akkor mentünk le Katymárra. Ott kaptunk igazolást a polgármesteri hivatalból... Kárpótlási jegyet kaptunk, fejenként 275 ezer forint értékben.

... Én azt mondom, elmúlt, felejtsük el...”

De nekünk, az utódoknak erről tudnunk kell, tanulnunk kell a múlt történéseiből, a hibákból, hogy lehetőség szerint többet ilyen ne forduljon elő.

A kulákdözsítés értelmetlen folyamata komoly sérelmeket, gondokat, nehéz sorsokat okozott. Az iskolás gyermekek kitaszítottágot és elkülönítést tapasztalhattak meg, nem értették, miért történik ez velük, és ez nagymértékben befolyásolhatta az önképüket is. A továbbtanulás sem volt biztosítva, hiszen azok a tanulók, akik felkerültek a

7. Szül. Micskó Anna és Sáránszki Katalin interjúalanyok

kuláklistára, nem sok eséllyel kerülhettek be a kívánt intézményekbe: szül. Bán Márta sem tudta elérni kívánt tanulmányi végzettségét, más munkába kényszerült a megélhetésért. Ezt éltek meg a Ceglédi Kossuth Lajos gimnázium tanulói is, akik 1953-ban végzős osztályként (az iskola történelmében példa nélküli módon) nem ballaghattak el, nem készíthettek tablóképet.

Nem csak ezen a téren hagy maradandót az ilyesfajta bánásmód. Nagyon sokak egészsége ebben az időszakban olyannyira megromlott, hogy a korai halálhoz is vezetett. Nagymamám fiatalabb öccse 39 éves korában halt meg. A kitelepítésben, télen a nagy hidegek miatt megfázhatott és ez okozta korai elvesztését. Kati, az idősebb nővér, veleszületett betegséggel küszködik: csípőficama van. A 12 éves korában ráerőltetett munka, a rideg körülmények megbélyegezték további életét. Mára fekvő betegként éli napjait Budapesten lányával és családjával. Természetesen az egészségügyi kontrollokon az orvosok észrevették az egészségügyi panaszok csíráját: „Hol fázhattott meg ennyire? ...”

Ugyanakkor a legkevésbé feldolgozható teher nem a fizikai, hanem a lelki megterhelés. Mivel erről nem lehetett szólni senkinek, nem beszélhettek róla a kiszabadulásuk után sem. Az embereket megfélemlítették. A családfők még a legközelebbi rokonoknak, barátoknak sem mondhatták el, sőt még a gyerekekkel sem beszéltek erről. Dédnagymamám, a kitelepített Sáránszki Katalin, 85 évesen szerencsére teljes fizikai egészségnek örvendett. Egy éjszaka a szomszédjai értesítették a családot, hogy a kertben van és kiáltozik, kiabál. A szavai a következők voltak: „Segítsenek! Itt vannak, elvisznek minket, elveszik a házat!” Ennyi éven át félelemben és hallgatásban élt, férje korai halála után több évig özvegyen, egyedül. Kórházba szállítása után 10 napon belül elhunyt.

8. A hortobágyi ökomenikus templomban felavatott emléktáblák az összes kitelepített nevével

Ezek az események is többek között hozzájárultak, hogy a magyar nemzetnek elege lett a kommunizmus népnyúzó, kizsákmányoló politikájából, ez is vezethetett az 1956-os forradalom kitöréséhez Magyarországon.

Zárszó

A rendszerváltás után nem csak anyagi kárpótlást kaptak a kitelepítettek, hanem lelki „kárpótlást” is. Az, hogy ma már emlékhelyek vannak, múzeumot létesítettek az egykori táborok városaiban egyféle elégtételt, megnyugvást jelenthet a volt kitelepítetteknek.

Február 25-ét a kommunizmus áldozatainak emléknapjává nyilvánították, 2012 óta június 29-e, Péter-Pál napja a kuláküldözés emléknapja.

Ahogy az interjúból, az eddig leírtakból kiderült az én családom is érintett volt a kuláküldözésekben. Nagyszüleim mindkét ágon paraszti családból származtak, átérték a tagosítás, beszolgáltatás és internálás szörnyűségeit.

Ezzel a dolgozattal kívánok emléket állítani dédszüleimnek, anyai nagymamámnak és testvéreinek. Örülök, hogy a kutatás által én is alaposabban megismerhettem történetüket, a korszak borzalmait. Példát adtak nekem, hogy hogyan lehet továbblépni, becsülettel, sorsukat elfogadva élni.

9. Nagymamám, Hegyi Mihályné a hortobágyi emlékműnél koszorúz az ebesi munkatáborba hurcolt emberek nevében, 2014

Forrásjegyzék

Interjúk:

1. Szabó Antalné szül. Fehérvári Katalin, Hegyi Mihályné szül. Micskó Anna, Budapest, XVIII.kerület, Bercsényi út 75. 2015. december 28.

Fotók:

1. Szül. Bán Márta kézzel írott emlékirata
2. A határsávban lakók részére kiállított igazolvány Széchényi Ferenc Tájé múzeum, Ebes
3. Micskó Ferenc feleségével és a kis Katival, Motyovszkiné Hegyi Anikó családi fotógyűjteménye
4. Rendőrök Ebesről, Széchényi Ferenc Tájé múzeum, Ebes
5. Birkahodály Ebesen, Széchényi Ferenc Tájé múzeum, Ebes
6. Gyapotszedés Ebes, környékén Széchényi Ferenc Tájé múzeum, Ebes
7. Szül. Micskó Anna és Sáránszki Katalin interjúalanyok Motyovszki Sára fotógyűjteménye
8. A hortobágyi ökomenikus templomban felavatott emléktáblák az összes kitelepített nevével Motyovszki Sára fotógyűjteménye
9. Nagymamám, Hegyi Mihályné a hortobágyi emlékműnél koszorúz az ebesi munkatáborba hurcolt emberek nevében, 2014 Motyovszki Sára fotógyűjteménye

Könyv:

1. Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Budapest, Osiris Kiadó, 2010, 346-359. o.
2. Dupcsik Csaba-Repárszky Ildikó: Történelem IV. középiskolák számára. Budapest, Műszaki Könyvkiadó, 2005, 187-197. o.
3. Saád József: Telepessors. Budapest, Gondolat Kiadó, 2004, 14-24. o.

Internet:

1. <http://mult-kor.hu> , <http://mult-kor.hu/meg-a-gyerekek-neve-melle-is-egy-nagy-k-kerult---a-kulakuldozes-aldozatainak-emleknapja-20150629> 2016. március 4. 16:49

Tanulmánykötet:

1. Ceglédi kuláksorsok a kommunista diktatúrában, Jójárt György. Cegléd, Jójárt György, 2015, 79-111. o.